

Advies GGB aan NCG over zijn meerjarenprogramma

De NCG is op 1 juni 2015 geïnstalleerd, en heeft zijn eerste meerjarenprogramma op 1 november 2015 gepresenteerd. We zijn nu een jaar verder. Hoe doet de NCG het?

Het meerjarenprogramma wordt elk jaar geactualiseerd. Op 1 november 2016 komt de volgende. De NCG heeft de maatschappelijke stuurgroep en de bestuurlijke stuurgroep om inbreng gevraagd op basis van een zogeheten ‘Kadernotitie’. De GBB heeft die uitnodiging aangegrepen om de NCG op zijn functioneren te wijzen, en om hem aan zijn beloften en doelstellingen te herinneren. Hier volgt het volledige advies van de GBB.

Inleiding

De kadernotitie is door u ingebracht in de MS, met de aanbiedingsbrief van 15 juli 2016. De kadernotitie is opgesteld t.b.v. de actualisatie van de MJP voor de periode 2017-2021. Het MJP is een meerjarenprogramma, de uitvoeringsbeschrijving van een beleidsplan. Voor een adequate actualisatie van het beleid is het van belang de voorgaande periode te evalueren. In de voorliggende kadernotitie ontbreekt deze evaluatie, of wordt ze slechts impliciet via de keuzes ingevlochten. Dat vinden wij een ommissie. In dit advies bieden we u daarom deze evaluatie aan – en wel nadrukkelijk vanuit het oogpunt van de bewoner.

Wat in de kadernotitie centraal gesteld wordt is het werkproces van de NCG om tot een nieuw MJP te komen. Dat is uiteraard belangrijk, maar – in onze ogen – niet zo belangrijk als de bewoner.

In de kadernotitie staat bij de leeswijzer (3e bolletje) dat wij schriftelijk kunnen reageren op de beleidskeuzes in onderdeel C. Zo beperkt hebben wij ons adviesrecht niet opgevat. We vertrouwen erop dat uw ons integrale advies ter harte neemt.

Evaluatie

De benoeming van de NCG, op 1 juni 2015, schiep verwachtingen in Groningen.

Nog eens extra door het motto van het MJP dat in december werd vastgesteld: “Veiligheid voorop en de bewoner centraal”. Ook lezen we in deze kadernotitie weer dat de zinsnede ‘vertrouwen op herstel en herstel van vertrouwen’ leidend is.

Eerder, op 1 januari 2015, waren er ook grote verwachtingen geschapen met de komst van het CVW, maar die verwachtingen zijn bepaald niet waargemaakt, en inmiddels realiseert iedereen zich dat het CVW niet meer dan een uitvoeringsorganisatie van de NAM is.

Het gevaar is uiteraard aanwezig dat ook de NCG de gerechtvaardigde verwachtingen van de bevolking niet waarmaakt en gezien wordt als weinig meer dan een uitvoeringsorganisatie van EZ.

Hoe kijken we terug op wat de NCG het afgelopen jaar bereikt heeft?

Kort

Eerst de hoogte- en dieptepunten (in onze ogen), daarna zoomen we in.

Voorlopig lijkt een belangrijk pluspunt de komst van de arbiter in het schadeproces. Het lijkt zowel de positie van de bewoner te verstevigen (waar het gaat om het wegnemen van de ongelijke positie tussen bewoner en NAM) als een betere uitkomst van het proces te borgen (waar het gaat om de objectieve vaststelling van de schade). Een andere relatief pluspunt van de NCG is wellicht de versteviging van de woningen van woningcorporaties. Vaak wordt hierdoor toch ook de verouderde woning verbeterd en verduurzaamd, waardoor bewoners met meer tevredenheid huurder zijn na afloop van de verbouwing.

Een absoluut dieptepunt van de NCG was de opkoopregeling. Dat in een gebied, waarin de bewoners een groot gevoel van onrecht ervaren, de overheid een loterij gaat beginnen, is in onze ogen beschamend. Extra beschamend is het dan dat woningbezitters die aan alle voorwaarden voldoen toch afgewezen worden, omdat de schadeveroorzaker, de NAM, weigert te betalen. In onze ogen toont dit eens te meer aan dat de NAM hier nog steeds de feitelijke baas is. We komen hier bij de nadere evaluatie hierna nog meermalen op terug. Ook het optuigen van een achterstallig onderhoud fonds beschouwen we als een minpunt in het optreden van NCG. Technisch veel te ingewikkeld, en zo moeilijk objectief vast te stellen, en door al deze bezwaren nauwelijks operationeel inzetbaar als instrument: typisch “een ambtenarenoplossing”. Er wordt een paard achter de wagen gespannen.

Schadeproces

- Komst van de arbiter. Dat lijkt positief, zie hierboven.
- Actualisatie van het schadeprotocol.
Zoals bekend is de GBB (net als het Gasberaad) uit dit adviesproces gestapt. Kort gezegd: het schadeprotocol is een NAM protocol, meepraten met de NCG is zinloos als de NCG ook niet meer is dan een adviseur richting de NAM, en de NAM haar eigen weg gaat. De NAM traineert het aanpassen van het schadeprotocol. De Lysias en APE-aanbevelingen hadden al jaren geleden verwerkt kunnen worden. De NCG gaat mee, of moet kennelijk meegaan, in de vertragingstechnieken van de NAM, en pakt niet door, neemt te weinig initiatief. Sterker nog, de NCG gaat met dit verhaal “de boer op” naar de bewoners!
- De NAM “verzint” zomaar een aangepast schadeprotocol voor buiten de contouren. Bewoners hebben geen enkele inspraak in deze nieuwe aanpak. De NCG kijkt “lijdzaam” toe en doet niets.
- De NAM gooit Vergnes eruit. De bewoners wordt een NIVRE-gecertificeerd contra-expertise ontnomen, dat bekend staat om zijn rechte rug en inzet voor de belangen van bewoners (waar veel andere contra-experts meegaan in “handjeklap”). De NCG kijkt “lijdzaam” toe en doet niets.
- De uitschakeling van Vergnes betekent dat bewoners aan de (regelmatig: flut-) rapporten van de eerstelijnsbureau’s van CVW overgeleverd zijn - die niet NIVRE gecertificeerd zijn. Ook dit wordt door de NCG “lijdzaam” geduld, hij stelt geen kritische vragen, komt niet op voor de bewoner.
- Monumentenloket.
Hier wordt al sinds Huizinge over gesproken. Ook de komst van de NCG heeft niet tot een versnelling in de realisatie geleid, dat zien we als een gemiste kans. Ook in dit stuk moet

er eerst weer iets “bezien” worden (onderaan pagina 27) De NCG toont hier veel te weinig daadkracht.

- Opkoop en afbraak panden al of niet met herbouw. Ook hier maakt de NAM de dienst uit en worden, onder het mom van “maatwerk”, mensen geheel verschillend behandeld. De gemiddelde bewoner is zich er zeer wel van bewust dat hoger opgeleide, beter bekende, of welbespraakte bewoners, doorgaans een veel betere behandeling krijgen. Ook hier geldt: de schadeveroorzaker, de NAM stelt de spelregels vast, en gaat naar eigen believen met de bewoner om. De NCG kijkt “lijdzaam” toe. Hopelijk kan de NCG met de overkomst van de complexe gevallen per 1 september 2016 naar de NCG hier een meer uniforme behandeling bewerkstelligen.

In het hele proces rond schadeafhandeling is dit nog steeds de hoofdlijn die de bewoner ervaart: de schadeveroorzaker, de NAM, is de baas, en de NCG kijkt toe. De GBB zou dan ook graag zien dat het MJP de ambitie zou uitstralen dat de NAM uit de schadeafhandelingsproces gehaald zou worden. Dat zou ook in lijn zijn met recent aangenomen amendementen in de Tweede Kamer.

Maar de kadernotitie waagt zich zelfs niet aan het uitspreken van keuzes in die richting....

Verstevinging

- Aanpak corporatiewoningen. Positief, zie hiervoor, hier gebeurt tenminste wat!
- Aanpak verstevinging algemeen. De strategie van binnen naar buiten werken en “no regret” waarderen we en lijkt logisch, maar is tot op heden vooral op papier gerealiseerd. Daarbij komt dat de kaders die daarvoor gesteld worden, zoals Meijdam, KNMI-kaarten, NPR, SBR, enzovoort steeds opnieuw onderwerp van onderzoek zijn, weer bijgesteld worden (overigens merkwaardigerwijs steeds “naar beneden”), en de NCG “lijdzaam” daar de plannen dan weer op aanpast. Gevolg is dat veel bewoners het spoor allang bijster zijn. Er was in maart 2016 een bijeenkomst in allerlei plaatsen, de bewoner wacht op de volgende actie, maar een half jaar later is er bij velen nog niets gebeurd.
- Met de komst van de NCG kwam er *momentum* in de verstevingingsoperatie. Deze is inmiddels helemaal weggeëbd. De NCG zou de regie voeren. Het kan best zijn dat er inderdaad een regisseur is, maar de bewoners ervaren nog niets dat lijkt op een filmvoorstelling of toneeluitvoering.
- HRBE (Hoog Risico Bouw Elementen). Dit wordt op relatief grote schaal in het kerngebied aangepakt, maar daar lijkt ook het CVW (dus de NAM) volledig de dienst uit te maken. Veel bewoners ervaren dit als een ingrijpend proces in hun woning, terwijl het besef van veiligheid nauwelijks toeneemt. Dat is ook logisch: het is niet geruststellend te weten dat je schoorsteen vervangen moet worden omdat je woning te onveilig is. Ook in dit proces lijkt de NCG vooral toe te kijken.
- Heft in eigen Hand is een goed initiatief, maar er is nu al een wachtlijst, en de uitvoering gaat uiterst moeizaam – vooral doordat betrokken partijen niet gewend zijn de bewoner als een gelijkwaardige partij te bejegenen.

In het hele proces rond verstevinging is de hoofdlijn die de bewoner bovendien ervaart dualistisch: De verstevinging is enerzijds urgent, want de situatie is te onveilig. Tegelijkertijd gaat de gaswinning (de oorzaak van de onveilige situatie) gewoon door, terwijl de verstevinging niet van de grond komt. Dat wringt, en maakt dat de argumentatie onder de verstervingoperatie inmiddels ongeloofwaardig begint te worden.

Regelingen

- Opkoopregeling. Zie hiervoor. We hebben eerder gepleit voor een generieke uitkoopregeling, en pleiten daar nog steeds voor. Juist de relatief geringe animo (die de NCG bij de opkoopregeling meende te bespeuren) zou de NCG moeten doen beseffen dat de angst voor leegloop volstrekt onterecht is. De vrijheid van een mens wordt niet bepaald door of hij al of niet weg kan, maar door de vraag of hij zelf kan kiezen.
- Waardevermeerderingregeling. De minister besloot in december er een punt achter te zetten (voor de meeste bewoners: van de ene op de andere dag). De NCG keek lijdzaam toe.
- Compensatieregeling bij waardedaling. Deze regeling wordt door de NAM uitgevoerd. De klachten zijn talrijk en bekend: er wordt alleen uitgekeerd na verkoop, de vaststelling van het aanbod is volstrekt ondoorzichtig, en de geoffreerde compensatie is volstrekt onvoldoende in verhouding met de waardedaling. Ook hier heeft de NAM de regie, en kijkt de NCG “lijdzaam toe”.
- Achterstallig onderhoud fonds. Zie hiervoor. Een technisch wangedrocht, waarbij de NCG meegegaan is in de redeneringen van de NAM (gericht op zo min mogelijk betalen) en zich onvoldoende heeft ingezet voor de belangen van de bewoner.
- Nieuwbouwregeling. Dit is ook een regeling waarin de schadeveroorzaker niet de dienst behoort uit te maken. De NCG dient zijn eigen regeling te maken.

Nog enkele belangrijke detailopmerkingen met betrekking tot de kadernotitie, vooral gerelateerd aan de overeenkomst tussen NAM en NCG

pag 9 kader, punt 2

Hier is geformuleerd “[schade wordt] verholpen”.

Bedoeld is uiteraard “vergoed”. Vergoeden is conform het BW (schade dient vergoed te worden). In het algemeen is verhelpen geen rationele keuze voor bewoners: scheuren dichtsmieren en wachten op de volgende scheur is immers verspilling van geld – men gaat ook geen huis schilderen dat volgend jaar wordt afgebroken.

aansprakelijkheid

Ook hier wordt eenzelfde misvatting geventileerd. Er staat “leidend is dat de NAM als veroorzaker van schade aansprakelijk en verantwoordelijk is voor afhandeling van schade”. Deze bewoording is tegenwettelijk. De veroorzaker van schade is aansprakelijk en verantwoordelijk voor de schade en moet deze vergoeden. Nergens staat in de wet dat de schadeveroorzaker de schade ook moet afhandelen.

Zou wat zijn, als bijvoorbeeld bankrovers ook zo benaderd zouden worden!! Hetzelfde geldt *mutatis mutandis* voor de daarop volgende zin waarin de preventieverplichting is weergegeven: “En daarnaast ook aansprakelijk en verantwoordelijk is voor het versterken van gebouwen...”

Dat EZ en de expliciet de NCG kiest voor een positionering waarbij de NAM de feitelijke schadeafhandeling en de verstevingsoperatie onder haar hoede neemt kan volgens de GBB niet als onderlegger gelden voor een MJP waarin “de bewoner centraal staat”. De NCG zou zich in onze ogen bewust en expliciet moeten uitspreken voor een andere positionering!

Conclusie

De vijf hoofddoelen van het vorige MJP (zie kadernotitie pagina 9) – zoals “**Bewoners voelen zich veilig**”, en “**Schade wordt snel en afdoende afgehandeld**” – zijn onvoldoende gehaald.

Het feit is dat de NCG te weinig machtsmiddelen heeft om deze doelen te halen, maar ook, in onze visie, te weinig daadkracht laat zien. Het “lijdzaam toekijken” is – in de ogen van de bewoners – maar al te vaak de centrale lijn. Ze zien geen plekken waar de NCG werkelijk voor hun belangen opkomt. De rol van de NCG is te veel in de marge.

De GBB gaat ervan uit dat in het volgende MJP allereerst de NCG ervoor zorgt dat hij daadwerkelijke macht krijgt, zodat hij iets kan bereiken, en ten tweede dat hij dat vertaalt naar een MJP met veel, heel veel meer ambitie dan de eerste. Een MJP waarin de belangen van de bewoners werkelijk voorop staan, en werkelijk gediend worden. En een MJP dat vervolgens ook effectief en efficiënt gerealiseerd wordt.

Het vorige MJP had als motto “Veiligheid voorop en de bewoner centraal”, maar daar is bar weinig van terechtgekomen. Het leek voortdurend alsof de gerealiseerde werkelijkheid van het MJP beter samen te vatten was met “Gaswinning voorop en de NAM centraal”. We hopen dat de NCG dit tij kan keren.

Bij het CVW werken 288 “hardwerkende mensen” (citaat van Henk Kamp). Wij hebben geen twijfel dat zulks ook geldt voor de, pak ‘m beet, 200 medewerkers van de NCG.

Maar een modale huizenbezitter die verse scheuren heeft wat als C-schade wordt afgedaan, een onveilig huis heeft met meerdere HRBE, zodat hij (vaak volkomen overbodig) zijn schoorsteen vervangen ziet worden door een goedkoop kunststof exemplaar, en bij alle regelingen te horen krijgt dat hij geen recht heeft, terwijl de partner inmiddels smeekt te gaan verhuizen omdat ze de kinderen hier niet langer wil zien opgroeien – zo’n bewoner heeft hier allemaal niets aan.

De 500 goedbetaalde medewerkers stimuleren de economie van Groningen – maar verder kan, wat die bewoner betreft, deze stoeterij net zo goed gesloten worden....

De NCG heeft op enig moment verklaard dat met zijn komst “het huis van Thorbecke” fier overeind bleef. Nu nog de huizen van de Groningers.... Zonder snelle zichtbare resultaten zal ‘vertrouwen op herstel en herstel van vertrouwen’ steeds verder weg raken.